

საქართველოს სახალხო დამცველის სპეციალური ანგარიში
პრევენციის ეროვნული მექანიზმი

შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიგრაციის დეპარტამენტის დროებითი
განთავსების
ცენტრის მონიტორინგის ვიზიტის შემდგომი ანგარიში

(2019 წლის 20 თებერვალი)

მომზადებულია „საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ“ საქართველოს ორგანული
კანონის 21-ე მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად

სარჩევი

1. შესავალი	2
2. დროებითი განთავსების ცენტრში მოთავსების ალტერნატიული ზომები	2
3. დროებითი განთავსების ცენტრში მიღება	4
4. დაკავებულთა სამართლებრივი გარანტიები	5
5. დროებით განთავსების ცენტრში არსებული პირობები.....	6

1. შესავალი

ჩაითვლება თუ არა მიგრანტების განთავსების ადგილი თავისუფლების შეზღუდვის დაწესებულებად, დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად შეუძლია პირს თავისუფლად დატოვოს დაწესებულება. პირის თავისუფლების შეზღუდვის დაწესებულებაში მოთავსების შემთხვევაში მის მიმართ უნდა გავრცელდეს თავისუფლების შეზღუდვის დაწესებულებებში მოთავსებული პირებისთვის გათვალისწინებული ყველა გარანტია.¹ დროებითი განთავსების ცენტრში საქართველოდან გაძევების მიზნით, შესაძლებელია მოთავსდნენ საქართველოში კანონიერი საფუძვლის გარეშე მყოფი უცხოელები 3 თვემდე ვადით. აღნიშნული ვადა სასამართლოსათვის წარდგენილი დასაბუთებული შუამდგომლობის საფუძველზე შესაძლებელია დამატებით კიდევ 6 თვით გაგრძელდეს.² ამასთანავე, ცენტრში თავსდება „საერთაშორისო დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-9 მუხლის მე-2 პუნქტის საფუძველზე დაკავებული თავშესაფრის მაძიებლები.³

2015 - 2017 წლებში გამოქვეყნებულ ანგარიშებში, სახალხო დამცველმა დროებითი განთავსების ცენტრში მოთავსებული პირების არასათანადო მოპყრობისგან დაცვისა და საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესების მიზნით, 11 რეკომენდაციით მიმართა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს, 1 წინადადებით მიმართა საქართველოს პარლამენტს და 1 რეკომენდაციით - საქართველოს მთავრობას. შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიმართ გაცემული 11 რეკომენდაციიდან შესრულდა 1, ნაწილობრივ შესრულდა 2 და არ შესრულებულა 8 რეკომენდაცია. საქართველოს პარლამენტისადმი გაცემული წინადადება და საქართველოს მთავრობისადმი გაცემული რეკომენდაცია არ შესრულებულა.

სპეციალური პრევენციული ჯგუფის მიერ მონიტორინგის შედეგად გამოვლენილი მიგნებები იხილეთ ქვემოთ მოცემულ თავებში.

2. დროებითი განთავსების ცენტრში მოთავსების ალტერნატიული ზომები

ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართალი ხაზს უსვამს თავისუფლებისა და პირადი ხელშეუხებლობის უფლების მნიშვნელობას და განსაზღვრავს, რომ პირის დაკავება და თავისუფლების აღკვეთა უნდა იყოს გამოყენებული, როგორც საგამონაკლისო წესი, დაშვებული მხოლოდ კანონის საფუძველზე და შესაბამისი დასაბუთების შემთხვევაში.⁴ აღნიშნული პრინციპების გამოყენება მნიშვნელოვანია მიგრანტებთან, მათ

¹ თვითნებური დაკავების შესახებ გაეროს სამუშაო ჯგუფის განახლებული დოკუმენტი No. 5, მიგრანტების თავისუფლების აღკვეთა, პარა. 45, გამოქვეყნდა 2018 წლის 7 თებერვალს.

² საქართველოს კანონი „უცხოელთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ“, მუხლი 64.

³ საქართველოს კანონი „საერთაშორისო დაცვის შესახებ“, მუხლი 9.

⁴ საერთაშორისო პაქტი სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ, მუხ. 9(1); საერთაშორისო კონვენცია ყველა მიგრანტი მუშაკისა და მათი ოჯახის წევრების დაცვის შესახებ, მუხ. 16(4); ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენცია, მე-5 მუხლი.

შორის, განსაკუთრებით, თავშესაფრის მაძიებლებთან მიმართებაში, რომლებიც თავიანთი სტატუსით არ წარმოადგენენ დანაშაულის ჩადენაში ბრალდებულ პირებს.⁵

გაეროს სპეციალური მომხსენებელი მიგრანტების უფლებების საკითხებში ხაზს უსვამს, რომ შესაბამისი ორგანოები ვალდებული არიან, ყოველთვის განიხილონ დაკავების ალტერნატივა (არასაპატიმრო ღონისძიებები) მანამ, სანამ გამოყენებულ იქნება პატიმრობა. აუცილებელია დეტალური ინსტრუქციების მიცემა და შესაბამისი ტრენინგების შემუშავება მოსამართლეებისა და სხვა სახელმწიფო მოხელეებისათვის, როგორცაა პოლიცია, სასაზღვრო და მიგრაციის ოფიცერი, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს არასაპატიმრო ღონისძიებების სისტემური გამოყენება.⁶

მიგრანტის დაკავება უნდა იქნეს გამოყენებული მხოლოდ მაშინ, როდესაც თავისუფლების ნაკლებად შემზღვეველი ალტერნატივა გამოუსადეგარია. მნიშვნელოვანია იმის შეფასება, არის თუ არა გამოყენებული დაკავება, როგორც უკიდურესი ზომა და ის არ უნდა იყოს რეფლექსიის შედეგი.⁷

„უცხოელთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ“ საქართველოს კანონის 65-ე მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად: „სასამართლო უფლებამოსილია მიიღოს გადაწყვეტილება უცხოელისათვის დროებითი განთავსების ცენტრში მოთავსების ალტერნატიული ზომის შეფარდების შესახებ“. ამასთანავე, „ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის“ 21⁴²-ე მუხლის მე-4 ნაწილი ასევე ითვალისწინებს სასამართლოს მიერ მიგრანტების მიმართ დროებითი განთავსების ცენტრში მოთავსების ალტერნატიული ზომის გამოყენების შესაძლებლობას, თუმცა, აღსანიშნავია, რომ უცხოელის დაკავებისა და დროებითი განთავსების ცენტრში მოთავსების წესის⁸ მე-4 მუხლის თანახმად,⁵ მიგრაციის დეპარტამენტი უფლებამოსილია სასამართლოს მიმართოს მხოლოდ უცხოელის დროებითი მოთავსების ცენტრში განთავსების შესახებ შუამდგომლობით. სპეციალური პრევენციული ჯგუფის წევრების მიერ დაწესებულების ადმინისტრაციასთან გასაუბრების შედეგად დადგინდა, რომ ზემოთნახსენები წესიდან გამომდინარე, მიგრაციის ცენტრის მიერ არ ხდება სასამართლოსთვის ალტერნატიული ზომის გამოყენების შესახებ შუამდგომლობით მიმართვა. გამომდინარე იქედან, რომ მიგრაციის ცენტრი ფლობს და ამუშავებს დაკავებულთან დაკავშირებით მნიშვნელოვან ინფორმაციას (პირის ვინაობა, საცხოვრებელი ადგილი, ფინანსური მდგომარეობა, მიმალვის საფრთხე).⁹ მნიშვნელოვანია, რომ მოხდეს მისი როლის გაზრდა და მიეცეს სასამართლოსთვის

⁵ ლტოლვილთა შესახებ კანონმდებლობისა და ადამიანის უფლებათა სამართლის შესაბამისად, თავშესაფრის მაძიებელ პირთა დაკავება უკიდურეს ზომად უნდა განიხილებოდეს.

⁶ სპეციალური მომხსენებლის მიგრანტების უფლებების საკითხებში, ანგარიში მიგრანტთა უფლებების შესახებ, პარ. 53, 2012 წლის 2 აპრილი, A/HRC/20/24.

⁷ საემიგრაციო დაკავების ცენტრებში ვიზიტი, სახელმძღვანელო პარლამენტარებისათვის, გვ. 28, ევროპის საბჭო, (2013). ხელმისაწვდომია ინგლისურ ენაზე შემდეგ მისამართზე: < <http://tiny.cc/hies8y> > [ბოლოს ნანახია: 10.04.19].

⁸ დამტკიცებულია საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2014 წლის 19 აგვისტოს N631 ბრძანებით.

⁹ მიგრაციის ცენტრი დროებითი განთავსების ცენტრში მოთავსების თაობაზე სასამართლოში დაყენებულ შუამდგომლობებში უთითებს ისეთ გარემოებებზე, როგორცაა: პირის იდენტიფიცირების შეუძლებლობა, მუდმივი საცხოვრებელი ადგილისა არქონა, პირის ფინანსური მდგომარეობა და ა.შ.

ალტერნატიული ღონისძიების გამოყენების შუამდგომლობით მიმართვის უფლებამოსილება.

3. დროებითი განთავსების ცენტრში მიღება

უცხოელის დაკავებისა და დროებითი განთავსების ცენტრში მოთავსების წესის მე-5 მუხლის მესამე პუნქტის შესაბამისად, ცენტრში მოსათავსებელი უცხოელი თავის ნივთებთან ერთად ექვემდებარება პირად დათვალიერებასა და პირველად სამედიცინო შემოწმებას.

აღსანიშნავია, რომ ზემოთნახსენები წესის შესაბამისად, პირადი დათვალიერება ხორციელდება უსაფრთხოების მიზნით,¹⁰ ხოლო პირველადი სამედიცინო შემოწმების მიზნად მითითებულია ინფორმაციის მიღება ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ და გარეგნული დათვალიერება.¹¹

სპეციალური პრევენციული ჯგუფისთვის, მონიტორინგისას ცნობილი გახდა, რომ ცენტრში მიღებისას (დაკავებულებთან გასაუბრება) უცხოელთა პირადი დათვალიერება და პირველადი სამედიცინო შემოწმება არ არის პრაქტიკაში ერთმანეთისგან გამიჯნული და ტარდება ერთდროულად. ამასთანავე, აღნიშნული პროცედურები ხშირ შემთხვევაში ითვალისწინებს დაკავებულის სრულ გაშიშვლებასა და ბუქნების გაკეთების მოთხოვნას.

სპეციალური პრევენციული ჯგუფი ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ დაკავებული უცხოელის პირადი დათვალიერება მკვეთრად უნდა გაიმიჯნოს პირველადი სამედიცინო შემოწმებისგან, რადგანაც პირადი დათვალიერება წარმოადგენს უსაფრთხოების ღონისძიებას, რომელსაც უნდა ატარებდეს უსაფრთხოების თანამშრომელი შესაბამისი პროცედურების დაცვით, ხოლო პირველადი სამედიცინო შემოწმების მიზანი უნდა იყოს ექიმის მხრიდან სამედიცინო საჭიროებებისა და წამებისა და არასათანადო მოპყრობის ფაქტების გამოვლენა, დოკუმენტირება და შესაბამისი საგამომიებო უწყებებისთვის გადაგზავნა.

აღსანიშნავია, რომ პირადი დათვალიერებისას, დაკავებულის სრული შემოწმება უნდა განხორციელდეს მხოლოდ კონკრეტული და დასაბუთებული ექვის საფუძველზე, შესაბამის გარემოში და განხორციელდეს ღირსების პატივისცემის პირობებში.¹² სრული შემოწმებისას არ უნდა მოხდეს პირის სხეულის სხვადასხვა ნაწილების ერთდროულად

¹⁰ უცხოელისა და მისი ნივთის/ნივთების პირადი დათვალიერება ხორციელდება საფრთხის თავიდან აცილების მიზნით, თუ არსებობს საფრთხე, რომ უცხოელი გამოიყენებს ნივთს/ნივთებს საკუთარი ან სხვისი სიცოცხლის ან/და ჯანმრთელობის ხელყოფისათვის ან სხვისი ქონების დაზიანებისათვის.

¹¹ ცენტრის სამედიცინო პერსონალი გამოკითხავს მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ; ზედმიწევნით ათვალიერებს გარეგნულად.

¹² ევროპის საბჭო: წამების პრევენციის კომიტეტი, ანგარიში ბულგარეთის მთავრობისადმი ბულგარეთში განხორციელებული ვიზიტის შესახებ, რომელიც წამებისა და არაადამიანური და დამამცირებელი მოპყრობის ევროპულმა კომიტეტმა (CPT) 2014 წლის 24 მარტიდან 3 აპრილის ჩათვლით განახორციელა, გამოქვეყნდა 2015 წლის 29 იანვარს.

გაშიშვლებისა¹³ და ბუქნების გაკეთების მოთხოვნა. გარდა ამისა, სრული შემოწმების ჩატარების აუცილებლობის შემთხვევაში, დაკავებულს უნდა მიეცეს სრული შემოწმების ალტერნატიული (სკანერის) მეთოდით შემოწმების შესაძლებლობა.

სპეციალური პრევენციული ჯგუფი მიიჩნევს, რომ ცენტრში სამედიცინო შემოწმება უნდა განხორციელდეს საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის N691 ბრძანებით დამტკიცებული დროებითი მოთავსების იზოლატორებში მოთავსებულ პირთა სამედიცინო მომსახურების ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე არსებული სტანდარტების შესაბამისად.

წამების პრევენციის ევროპული კომიტეტი 2018 წლის 10-21 სექტემბერს საქართველოში განხორციელებული ვიზიტის შესახებ ანგარიშში ხაზგასმით მიუთითებს, რომ მიგრაციის ცენტრთან მიმართებაშიც უნდა გავრცელდეს დაკავებულის შემოწმების, დაზიანებების დოკუმენტირებისა და საგამომიებო უწყებისთვის ინფორმაციის გადაგზავნის ისეთივე პროცედურები (ადგილზე სამედიცინო პუნქტის არსებობით), როგორც დანერგილია შინაგან საქმეთა სამინისტროს დროებითი მოთავსების იზოლატორებში.¹⁴ ამასთანავე, უნდა განხორციელდეს ექიმების გადამზადება დაზიანების დოკუმენტირების საკითხებში.

4. დაკავებულთა სამართლებრივი გარანტიები

ადვოკატის ხელმისაწვდომობის უფლება უნდა მოიცავდეს მასთან პირადად საუბრის უფლებას, ასევე საცხოვრებელი ადგილის, დაკავებისა და დეპორტაციის საკითხების შესახებ სამართლებრივი კონსულტაციების მიღების შესაძლებლობას. ეს გულისხმობს იმას, რომ თუ მიგრანტებს თავად არ აქვთ ადვოკატის აყვანისა და მისთვის ანაზღაურების გადახდის საშუალება, მათ უნდა მიუწვდებოდეთ ხელი უფასო იურიდიულ დახმარებაზე.¹⁵

„უცხოელის საქართველოდან გაძევების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის N525 დადგენილების მე-2 მუხლის მე-4 პუნქტის თანახმად, გაძევების პროცესში უცხოელისათვის უზრუნველყოფილია იურიდიული კონსულტაციის¹⁶ მიღების შესაძლებლობა. მონიტორინგის დროს უცხოელებს პრეტენზია არ გამოუთქვამთ მათთვის ხელმისაწვდომი იურიდიული კონსულტაციის შესახებ. მიუხედავად ამისა, ზოგიერთ

¹³ ევროპის საბჭო: წამების პრევენციის კომიტეტი, ანგარიში ჩეხეთის მთავრობისადმი ჩეხეთში განხორციელებული ვიზიტის შესახებ, რომელიც წამებისა და არაადამიანური და დამამცირებელი მოპყრობის ევროპულმა კომიტეტმა CPT, 2014 წლის 1-10 აპრილის ჩათვლით განახორციელა, პარა. 85, გამოქვეყნდა 2015 წლის 31 მარტს.

¹⁴ წამების პრევენციის ევროპული კომიტეტის საქართველოში ვიზიტის შესახებ ანგარიში (CPT/Inf (2019) 16), პარ. 38, 2018 წლის 10-21 სექტემბრის ვიზიტი, ხელმისაწვდომია ინგლისურ ენაზე შემდეგ მისამართზე: < <https://rm.coe.int/1680945eca> > [ბოლოს ნანახია: 17.06.19].

¹⁵ ევროპის საბჭო წამებისა და არაადამიანური ან ღირსების შემლახველი მოპყრობისა თუ დასჯის საწინააღმდეგო ევროპული კომიტეტი (CPT), დაცვის გარანტიები თავისუფლებადაკვეთილი არალეგალი მიგრანტებისათვის, პარა. 82, ამონაწერი მე-19 საერთო ანგარიშიდან, გამოქვეყნდა 2009 წელს, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: < <https://rm.coe.int/16806cce7d> > [ბოლოს ნანახია: 01.05.19].

¹⁶ იურიდიული კონსულტაცია – ყველასთვის ხელმისაწვდომი სამართლებრივი რჩევა ნებისმიერ სამართლებრივ საკითხზე.

მათგანს სურვილი ჰქონდა, მიეღო სრული იურიდიული დახმარება¹⁷ მათი გაძევების პროცესთან დაკავშირებით.

აღსანიშნავია, რომ კანონით გათვალისწინებული იურიდიული კონსულტაციის მიღების შესაძლებლობა ვერ ჩაითვლება სრულფასოვან იურიდიულ დახმარებად, რადგანაც მნიშვნელოვანია, რომ პირს გაძევების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში გაეწიოს სრული იურიდიული დახმარება.

გასათვალისწინებელია, რომ „იურიდიული დახმარების შესახებ“ საქართველოს კანონი განსაზღვრავს იურიდიული დახმარებით მოსარგებლე პირთა წრეს, რომელშიც არ ხვდება გასაძევებელი უცხოელი. შესაბამისად, აღნიშნულის რეალიზაციისათვის საჭიროა შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილება. საყურადღებოა, რომ აღნიშნული პრობლემის შესახებ სახალხო დამცველის მიერ გაცემულ იქნა რეკომენდაცია 2015 წლის საპარლამენტო ანგარიშში. აღნიშნული რეკომენდაცია დღემდე შეუსრულებელია.

5. დროებით განთავსების ცენტრში არსებული პირობები

2015 და 2017 წლებში განხორციელებული ვიზიტების მსგავსად, 2018 წელსაც, დადებითად უნდა შეფასდეს დროებითი განთავსების ცენტრში არსებული გამართული ინფრასტრუქტურა და სანიტარულ-ჰიგიენური პირობების კუთხით არსებული მდგომარეობა. მიუხედავად ამისა, ცენტრში მოთავსებული პირებისთვის შეზღუდულია ცენტრის ტერიტორიაზე თავისუფალი გადაადგილება. ცენტრში მოთავსებული პირები ძირითადად ჩაკეტილნი არიან თავიანთ ფლიგელებში და მხოლოდ განსაზღვრულ დროს¹⁸ ცენტრის უსაფრთხოების თანამშრომელთან ერთად შეუძლიათ გავიდნენ ეზოში, სასადილოში, კომპიუტერისა და შეხვედრების ოთახში.

იმ ფონზე როდესაც პირს ცენტრში შეიძლება 9 თვე¹⁹ მოუწიოს ყოფნა, მნიშვნელოვანია, რომ დაწესებულების ინფრასტრუქტურული მოწყობა, რეჟიმი და სარეკრეაციო აქტივობები მაქსიმალურად უზრუნველყოფდეს საქართველოდან გაძევების მიზნით მოთავსებული პირებისთვის ცენტრში მოთავსებით გამოწვეული ფსიქოემოციური მდგომარეობის შემსუბუქებას. ამ მიზნით, აუცილებელია, რომ ცენტრში შეიქმნას

¹⁷ იურიდიული დახმარება – სამართლებრივი დოკუმენტების შედგენა, წარმომადგენლობა სასამართლოში ადმინისტრაციულ და სამოქალაქო საქმეებთან დაკავშირებით და ადმინისტრაციულ ორგანოში, აგრეთვე სისხლის სამართლის პროცესში სახელმწიფოს ხარჯზე.

¹⁸ დროებითი განთავსების ცენტრში დღის განმავლობაში თავისუფალი დრო მოიცავს 6 საათს. ამ პერიოდის განმავლობაში ცენტრში მოთავსებულ პირს შეუძლია ისარგებლოს კომპიუტერით დღეში ორჯერ 30-30 წუთის განმავლობაში; ასევე კარგ ამინდში (ეზო არ არის გადახურული და შესაბამისად შეუძლებელია მისი ცუდ ამინდში გამოყენება) ცენტრში მოთავსებულ პირს შეუძლია გავიდეს დაწესებულების სასეინო ეზოში, სადაც მოწყობილია კალათურთის მოედანი, მაგრამ არ არის სავარჯიშო ინვენტარი (პრაქტიკაში ცენტრში მოთავსებული პირები დღეში მხოლოდ 1 საათით გაჰყავთ სუფთა ჰაერზე). ამასთანავე, დაკავებულებს შეუძლიათ ისარგებლონ შეხვედრების ოთახში განთავსებული ერთი ტელევიზორით, რომელიც ხშირად ხდება ცენტრში მოთავსებულ პირთა შორის კონფლიქტის მიზეზი. სადამოს აქტივობები მოიცავს 1 საათით დასვენებას ფლიგელებში, ვახშამს, აღრიცხვას და ოთახებში გადანაწილებას.

¹⁹ დროებითი განთავსების ცენტრში საქართველოდან გაძევების მიზნით, შესაძლებელია მოთავსდნენ საქართველოში კანონიერი საფუძვლის გარეშე მყოფი უცხოელები 3 თვემდე ვადით. აღნიშნული ვადა სასამართლოსათვის წარდგენილი დასაბუთებული შუამდგომლობის საფუძველზე, შესაძლებელია, დამატებით კიდევ 6 თვით გაგრძელდეს.

სარეკრეაციო ოთახი, რომელიც აღიჭურვება დასვენებისთვის აუცილებელი საშუალებებით (მაგალითად, სამაგიდო თამაშებით).

წამების პრევენციის ევროპული კომიტეტი 2018 წლის 10-21 სექტემბერს საქართველოში განხორციელებული ვიზიტის შესახებ ანგარიშში გასცა რეკომენდაცია, რათა ცენტრში 9 თვემდე მოთავსებული პირებისთვის შეთავაზებულ იქნეს ორგანიზებული აქტივობები (მაგალითად, ლექციები, ხელნაკეთობების შექმნისა და კულინარიის გაკვეთილები).

ცენტრში მოთავსებულ პირთა ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობის შესანარჩუნებლად, აუცილებელია, რომ პრაქტიკაში უზრუნველყოფილ იქნეს დაკავებულების სუფთა ჰაერზე დღის განმავლობაში შეუზღუდავი დროით ყოფნის შესაძლებლობა, ხოლო ეზო აღჭურვილ იქნეს სავარჯიშო ინვენტარით. ამასთანავე, დაკავებულების გარე სამყაროსთან კონტაქტის უზრუნველყოფისთვის უმნიშვნელოვანესია, რომ გაიზარდოს ცენტრში დღის განმავლობაში კომპიუტერით სარგებლობის დრო.

კვება

სახალხო დამცველი მიესალმება მისი რეკომენდაციის შესაბამისად კვების მენიუში ბოსტნეულის გათვალისწინებას. მიუხედავად ამისა, მენიუში კვლავ არ იყო გათვალისწინებული ხილი.²⁰ დადებითად უნდა შეფასდეს სახალხო დამცველის რეკომენდაციის საფუძველზე ცენტრში მოთავსებული პირებისთვის ბარათების დამზადებისკენ გადადგმული ნაბიჯები, რათა ცენტრში მოთავსებულებს მიეცეთ შესაძლებლობა თავიანთი ხარჯით შეიძინონ საკვები ცენტრის ტერიტორიაზე თანამშრომლებისთვის განკუთვნილ სასადილოში.

წამების პრევენციის ევროპული კომიტეტმა, გასცა რეკომენდაცია, რათა განხილულ იქნეს დაკავებულების მხრიდან საკვების მომზადების შესაძლებლობა.²¹

სამედიცინო მომსახურება

ცენტრში დასაქმებულია ორი ექიმი და ერთი ფსიქოლოგი. ცენტრში დღის განმავლობაში ყოველთვის იმყოფება ერთი ექიმი, რომლის სამუშაო გრაფიკი განისაზღვრება დილის 9:00 დან საღამოს 6:00 საათამდე. ღამის საათებში ექიმის საჭიროების შემთხვევაში, ხდება ცენტრის ექიმის ან სასწრაფოს გამოძახება. ვიზიტის დროს, დაკავებულებს არ გამოუთქვამთ პრეტენზია სამედიცინო მომსახურებასთან დაკავშირებით. მისასალმებელია სახალხო დამცველის რეკომენდაციების შესრულების შედეგად ცენტრში ვადაგასული მედიკამენტების განადგურების პროცედურების დანერგვა.

²⁰ აღნიშნულზე ასევე საუბარია წამების პრევენციის ევროპული კომიტეტის საქართველოში ვიზიტის შესახებ ანგარიშში (CPT/Inf (2019) 16), პარ. 35, 2018 წლის 10-21 სექტემბრის ვიზიტი, ხელმისაწვდომია ინგლისურ ენაზე შემდეგ მისამართზე: <https://rm.coe.int/1680945eca> [ბოლოს ნანახია:17.06.19].

²¹ წამების პრევენციის ევროპული კომიტეტის საქართველოში ვიზიტის შესახებ ანგარიშში (CPT/Inf (2019) 16), პარ. 35, 2018 წლის 10-21 სექტემბრის ვიზიტი, ხელმისაწვდომია ინგლისურ ენაზე შემდეგ მისამართზე: <https://rm.coe.int/1680945eca> [ბოლოს ნანახია:17.06.19].

აღსანიშნავია, რომ მიგრაციის ცენტრში მოთავსების დროს სამედიცინო პერსონალის მიერ დაკავებულის პირველადი სამედიცინო შემოწმება მოიცავს გარეგნულ დათვალიერებას და მოკლე ანამნეზის²² შეკრებას. ცენტრში მოთავსების დროს არ ხდება სკრინინგული გამოკვლევების ჩატარება. მნიშვნელოვანია, რომ ცენტრში მოთავსების დროს პირველად სამედიცინო შემოწმებასთან ერთად დაკავებულისთვის უზრუნველყოფილი იქნას გადამდები დაავადებების²³ და ფსიქიკური ჯანმრთელობის სკრინინგი. დაწესებულებაში ვიზიტის დროს ცენტრში მოთავსებული იყო შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ერთი პირი, რომელიც საჭიროებდა შესაბამის მოვლასა და მზრუნველობას. ცენტრში სანიტრის არარსებობის პირობებში აღნიშნული ფუნქციის შეთავსება უწევდა ექიმს. მნიშვნელოვანია, რომ ცენტრს ასეთ შემთხვევებში ჰქონდეს სანიტრის ხელშეკრულებით მოწვევის შესაძლებლობა.

წამების პრევენციის ევროპული კომიტეტი მიიჩნევს, რომ სასურველი იქნებოდა ცენტრში ექთნების დასაქმება და 24/7 საათიანი სამედიცინო მომსახურების უზრუნველყოფა.²⁴

წინადადება საქართველოს პარლამენტს:

- 2019 წელს „იურიდიული დახმარების შესახებ“ საქართველოს კანონში განხორციელდეს ცვლილებები და გასაძევებელი უცხოელი უზრუნველყოფილი იქნას სახელმწიფოს ხარჯზე იურიდიული დახმარებით

რეკომენდაცია საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს:

- 2019 წელს ცვლილებები შევიდეს უცხოელის დაკავებისა და დროებითი განთავსების ცენტრში მოთავსების წესის დამტკიცების შესახებ, საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2014 წლის 19 აგვისტოს N631 ბრძანებაში და განისაზღვროს დამკავებელი ორგანოს უფლებამოსილება, დაკავების ნებისმიერ ეტაპზე, დაკავებული უცხოელის მიმართ ცენტრში მოთავსების ალტერნატიული ზომის გამოყენების შუამდგომლობით მიმართოს სასამართლოს
- ერთმანეთისგან გაიმიჯნოს პირადი დათვალიერება და სამედიცინო შემოწმება; დადგინდეს მათი ცალ-ცალკე განხორციელების პროცედურები;
- 2019 წელს უცხოელის დაკავებისა და დროებითი განთავსების ცენტრში მოთავსების წესის დამტკიცების შესახებ საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის N631 ბრძანებაში ცვლილების შეტანის გზით:
  - პირადი დათვალიერებისას, სრული შემოწმების ჩატარების შემთხვევაში განისაზღვროს მისი მხოლოდ ინდივიდუალური შეფასებისა და დასაბუთებული ეჭვის საფუძველზე განხორციელების ვალდებულება

²² ცნობები ავადმყოფის ცხოვრების პირობათა შესახებ დაავადებამდე და ავადმყოფობის განვითარების ისტორია; ადგენს ექიმი ავადმყოფის ან მისი მახლობლების ჩვენებათა მიხედვით.

²³ ტუბერკულოზის, „B“ და „C“ ჰეპატიტების, ასევე აივ ინფექცია/შიდსის.

²⁴ წამების პრევენციის ევროპული კომიტეტის საქართველოში ვიზიტის შესახებ ანგარიში (CPT/Inf (2019) 16), პარ. 37, 2018 წლის 10-21 სექტემბრის ვიზიტი, ხელმისაწვდომია ინგლისურ ენაზე შემდეგ მისამართზე: <https://rm.coe.int/1680945eca> [ბოლოს ნანახია:17.06.19].

- პირადი დათვალეირებისას, სრული შემოწმების განხორციელებისას აიკრძალოს პირის სხეულის სხვადასხვა ნაწილების ერთდროულად გაშიშვლებისა და ბუქნების გაკეთების მოთხოვნა
- პირადი დათვალეირებისას, სრული შემოწმების ჩატარების აუცილებლობის შემთხვევაში, დაკავებულს უნდა მიეცეს სრული შემოწმების ალტერნატიული (სკანერის) მეთოდით სარგებლობის შესაძლებლობა
- 2019 წელს მიიღოს ყველა ზომა, რათა ცენტრში სამედიცინო შემოწმება განხორციელდეს საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის N691 ბრძანებით დამტკიცებული დროებითი მოთავსების იზოლაციურებში მოთავსებულ პირთა სამედიცინო მომსახურების ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე არსებული სტანდარტების შესაბამისად. ამასთანავე, უზრუნველყოს სამედიცინო პერსონალის გადამზადება ინსტრუქციით დადგენილი დაზიანების დოკუმენტირების საკითხებში
- 2019 წელს ცენტრში შეიქმნას სარეკრეაციო ოთახი, რომელიც აღიჭურვება დასვენებისთვის აუცილებელი საშუალებებით (მაგალითად, სამაგიდო თამაშებით)
- 2019 წელს ცენტრში 9 თვემდე ვადით მოთავსებული პირებისთვის შეთავაზებულ იქნეს ორგანიზებული აქტივობები (მაგალითად, ლექციები, ხელნაკეთობების შექმნისა და კულინარიის გაკვეთილები)
- 2019 წელს უზრუნველყოფილ იქნეს დაკავებულების სუფთა ჰაერზე დღის განმავლობაში შეუზღუდავი დროით ყოფნის შესაძლებლობა, ხოლო ეზო აღჭურვილ იქნეს სავარჯიშო ინვენტარით
- 2019 წელს დაკავებულების გარე სამყაროსთან კონტაქტის უზრუნველყოფის მიზნით გაიზარდოს ცენტრში დღის განმავლობაში კომპიუტერით სარგებლობის დრო
- 2019 წელს კვების მენიუში გათვალისწინებულ იქნეს ხილი
- წამების პრევენციის ევროპული კომიტეტის რეკომენდაციის შესაბამისად, განხილულ იქნეს დაკავებულების მხრიდან საკვების თავისით მომზადების შესაძლებლობა
- 2019 წელს მიიღოს ყველა ზომა, რათა პირველადი სამედიცინო შემოწმება მოიცავდეს გადამდები დაავადებებისა (ტუბერკულოზი, „B“ და „C“ ჰეპატიტები, აივ ინფექცია/შიდსი)ფსიქიკური ჯანმრთელობის სკრინინგს შესაბამისი ინსტრუმენტებით
- ცენტრში განსაკუთრებული მოვლის საჭიროების პირის შესახლების შემთხვევაში უზრუნველყოფილ იქნეს სანიტრის მოწვევა.